

De binnenschipperij had eveneens een groot aantal menschen afkomstig uit alle provinciën naar Rotterdam gebracht: hetzelfde was het geval met de marine, die hier een zetel had. Het nieuwe van de stoomvaart blijkt nog uit het feit, dat altijd speciaal in de volkstellingsregisters vermeld staat, als iemand daarbij te werk gesteld is: hij is dan „bij de maatschappij” of „op de stoomboot”. Men schijnt daar met een vrij internationaal personeel gewerkt te hebben: Zwitsers, Belgisch, Duitsch en Engelsch, maar ook een aantal Hollanders.

Wat nu den handel betreft, afgezien van de reeds behandelde Joodsche kooplieden, waren er nog een 225 Rotterdammers, die zich kortweg „koopman” noemen, er zijn $\pm$ 80 kooplieden, die elders in Nederland geboren zijn en dan nog minstens 100 vreemdelingen, grootendeels Duitschers, maar ook nog al wat Engelschen. In den kleinhandel zijn de geboren Rotterdammers eveneens in de meerderheid, al vindt men onder de kleinhandelaars ook immigranten uit alle richtingen. Onder deze laatste, speciaal onder de winkeliers, vormen weer de Duitschers een niet onaanzienlijke groep. Van de commissionairs en makelaars zijn verreweg de meeste in Rotterdam geboren, hetzelfde geldt voor het kantoorpersoneel: van de $\pm$ 500 kantoorbedienden waren er nauwelijks 100 van buiten ingekomen.

Een zeer groot aantal ingekomenen vond tenslotte geen emplooi in den handel of in de nijverheid, maar bij het bouw-, kleeding- of levensmiddelenbedrijf als timmerlieden, metselaars, bakkersknechten, slaggers, schoenmakers enz. Zoo waren b.v. in de bakkerijen minstens 300 ingekomen arbeidskrachten werkzaam tegen 150 geboren Rotterdammers.

Ruw berekend is de verhouding in de verschillende takken van bestaan als volgt:

	geboren Rotterdammers	ingekomen
Handel	62 %	38 %
Scheepvaart	40 %	60 %
Trafieken	50 %	50 %
Andere vormen van nijverheid .	64 %	36 %
Bouwbedrijf	68 %	32 %
Kledingbedrijf	64 %	36 %
Levensmiddelenbedrijf	50 %	50 %